

โครงการ: สมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลาง

ชื่อผู้วิจัย: รองศาสตราจารย์ ดร.มุกดา หนูยศรี

อาจารย์ ดร.ชื่นจิตร โพธิศัพท์สุข

ปีที่ทำการวิจัย: 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้สมุนไพรในการบำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพของภาคกลาง 2) จัดทำคู่มือสมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลาง และ 3) ศึกษาผลการใช้คู่มือสมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลาง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากหมอพื้นบ้าน 70 คน และผู้สูงอายุ 150 คน โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำข้อมูลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์แผนไทยวิพากษ์และคัดกรองวิธีบำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ แล้วจัดทำเป็นคู่มือสมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลาง พร้อมทั้งศึกษาผลการใช้คู่มือสมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลาง โดยการอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอสม.ของอำเภอปากเกร็ดรวม 100 คน วิเคราะห์ผลการใช้คู่มือและความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า 1) มีภาวะฉุกเฉินที่สามารถใช้สมุนไพรในการบำบัดได้รวม 17 ปัญหา ได้แก่ เลือดออกจากบาดแผล เลือดกำเดาออกจมูก อาเจียนเป็นเลือด บาดแผลสด บาดแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก พิษจากสารเคมีทางการเกษตร กินยาพิษเพื่อฆ่าตัวตาย อาหารเป็นพิษ ท้องเดินรุนแรง ปวดท้องรุนแรงจากธาตุลม แมลงกัดต่อย พิษงู พิษจากสัตว์ทะเล หอบหืด เป็นลม ลมพิษ และชัก จากไข้สูงในเด็ก ภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพแต่ละปัญหาใช้สมุนไพรที่แตกต่างกัน 2) ได้จัดทำคู่มือสมุนไพรที่ใช้บำบัดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพในภาคกลางโดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 17 ปัญหา และ 3) ผู้วิจัยทำการอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอสม.ของอำเภอปากเกร็ด พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนการอบรม 5.8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.2 คะแนน) และคะแนนเฉลี่ยความรู้ภายหลังการอบรม 12.0 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.5 คะแนน) ซึ่งความรู้ภายหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ สมุนไพร ภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพ

Research Title : Herbs for Medical Emergencies Treatment in Thai Central Region

Researcher : Assoc. Prof. Dr. Mukda Nuysri
Dr. Chenchit Potisupsuk

Year : 2012

Abstract

The purposes of this study were; a) to find out about herbs for medical emergencies treatment (MET) in Thai central region; b) to create handbook about herbs for MET in Thai central region; and c) to study about the effectiveness of handbook about herbs for MET in Thai central region.

This qualitative research was obtained the data from 70 traditional healers and 150 elderly persons. Collecting the data by in-depth interview follow in semi-structure questionnaire and focus group discussion. Data was analyzed by content analysis. Then, the specialist in Thai Traditional Medicine analysed and screened the effective and safety methods of MET by herbs from formulated data. After completing the handbook about herbs for MET, 100 health personnels and health volunteers in Pakkred district were invited to attend the meeting. Finally, the effectiveness of handbook about herbs for MET in Thai central region and satisfaction of the attendants were evaluated and analyzed with descriptive statistics and paired t-test.

It was found that 1) herbs can treat 17 emergency health problems. These were external bleeding, nosebleed, haematemesis, open wound, burn wound, agriculture toxic substance, drug abuse suicide, food poisoning, severe diarrhea, abdominal gas pain, insect bite, snake bite, toxin from venomous animals, asthma, fainting, urticaria and febrile convulsion. Each kind of herbs was used in specific medical emergencies treatment. Each kind of herbs was used in specific medical emergencies treatment ; 2) the handbook about herbs for MET in Thai central region had been complete base on all 17 emergency health problem; and 3) training for health personnels and village health volunteers in Pakkred district was operated. It was found that the mean score of knowledge before training was 5.8 from 15 score (S.D.2.2) and the mean score of knowledge after training was 12.0 (S.D.2.5). The knowledge after training was significantly higher than before training ($p < .01$). Finally, the trainee rated their satisfaction in this training at a high level.

Key Words: Herbs, Medical Emergencies